

A GENFI EGYHÁZ KÁTÉJA

A GENFI EGYHÁZ KÁTÉJA,

AZAZ

A GYERMEKEKNEK
KRISZTUS TUDOMÁNYÁBAN VALÓ
OKTATÁSÁRA SZOLGÁLÓ FORMULA

ÍRTA
KÁLVIN JÁNOS

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ
KÁLVIN JÁNOS KIADÓJA
BUDAPEST, 1998

Fordította:
Czeglédi Sándor
nagysallói ref. lelkész, theol. akad. magántanár

A Református Egyházi Könyvtár – szerkesztette: Dr. Antal Géza –
IX. kötete, Kálvin János kisebb művei a rendszeres theologia köréből
1912-es pápai kiadás alapján

Ajánlás

A reformáció kora is, az azóta eltelt időszak is mindig kiemelt fontosságúnak tartotta a gyermekek és az ifjak keresztyén nevelését.

Amikor a hitbeli tételek egy része viták kereszttüzébe került, ez a cél még sokkal nagyobb hangsúlyt nyert. A reformáció ezért különösen is bővelkedett a gyermekek részére írt katekizmusokból.

Tankönyvként ma már egyre ritkább a párbeszéd formában szerkesztett. A pedagógusok még tanulnak a „kérdve kifejtő” oktatási módszerről, de az már szinte sehol nincs gyakorlatban. A konfirmációi káték sem követik maradéktalanul ezt a hagyományos formát: egyre hosszabb bennük az előkészítő vagy magyarázó rész. A kérdések és a feleletek már inkább az összefoglalás jellegét viselik magukon.

Több tekintetben is figyelemre méltó: elolvasásra, újra elolvasásra érdemes Kálvin Genfi Kátéja. A párbeszéd forma olvastatja magát. Betekinthetünk a 16. század gondolatvilágába is, az oktatás műhelyébe is. A Krisztushoz tartozásunk központi gondolatai ha észrevétlenül, mégis újra a központi helyre kerülnek. Bármilyen különösen hangzik is: Kálvin műve nem szigorúan vett „kálvinista”, hanem egyetemes kitekintésű, a keresztyénség egészét szem előtt tartó.

Nem könnyű olvasmány. Kedves latinossággal megfogalmazott eredeti címe szerint „kisdud gyermekeknek” alig ajánlhatnánk. Ajánljuk viszont a hit kérdéseiről szenvedélyesen vitatkozni szerető középiskolás korosztálynak. Ajánljuk a vallásoktatásból talán csak egy 3 hónapos konfirmációi előkészítésen részt vett fiatal felnőtteknek. Ismereteik felelevenítésére szeretettel ajánljuk az idősebb olvasóknak is.

A 20. század kezdetén az akkori Kálvin-fordítók célja nem

kizárólag az volt, hogy „Kálvinhoz vissza”, hanem éppen ellenkezőleg: „Kálvinnal előre”! A 21. század küszöbéhez közeledve ennek az utóbbinak csak fokozódott a jelentősége. Bízom benne, hogy a káté elolvasása és újraolvasása mindenkit meg fog győzni ennek a tételnek igaz voltáról.

*Dr. Márkus Mihály
püspök*

Kálvin János Krisztus hűséges szolgálójának, akik keleti Frieslandban az evangélium tiszta tudományát hirdetik

Mivel minden módon arra kell törekednünk, hogy a hit egysége, melyet Pál annyira ajánl, közöttünk ismét felragyogjon, leginkább erre a célra kellett irányulnia az ünnepélyes hitvallásnak, amely a közönséges keresztséggel össze van kötve. Ennélfogva itt nemcsak az volna óhajtandó, hogy a kegyesség tudományában mindenek között állandó megegyezés álljon fenn, hanem az is, hogy minden egyházban egy katekhizmusi forma legyen. De mivel sok körülmény folytán alig lehet valaha azt elérni, hogy minden egyháznak meglegyen a maga katekhizmusi formája, ezért nem kell hevesebb harcra kelnünk; ámde a tanítás módjában való sokféleség legalább olyan legyen, hogy az mindenkit egyedül Krisztushoz vezéreljen, kinek ereje által egymás között összekötve akként forrjunk össze egy testté és egy lélek-ké, hogy mindazokat a dolgokat, melyek a hit főpontjaira vonatkoznak, egy szájjal hirdessük. Azok a katekhisták, kik erre a célra nem ügyelnek, eltekintve attól, hogy a vallásban az egyenetlenség magvának elhintésével főbenjáró vétket követnek el az egyház ellen, még a keresztség istentelen meggyalázását is okozzák. Mert micsoda haszna van akkor a keresztségnek, ha meg nem marad az az alap, hogy mindnyájan együtt érezzünk egy hitben?

Ennélfogva azoknak, akik katekhizmusokat bocsátanak a nyilvánosság elé, lehetőleg gondosan kell óvakodniuk attól, hogy megfontolatlan kijelentéssel nemcsak a jelenben, hanem még a jövőben is egyfelől súlyos ártalmat ne okozzanak az istenfélelemnek, másrészt halálos sebet ne üssenek az egyházon.

Ezt én azért akartam előre bocsátani, hogy – amint illő is volt – bizonyosságul szolgáljon az olvasók előtt arra, miszerint én is nagy fontosságot tulajdonítottam annak, hogy ebben az én kátémban semmi olyast ne tanítsak, ami az összes kegyes lelkek

által elfogadott tudománnyal megegyező ne volna. S hogy maga az a dolog, amiről vallomást teszek, nem hiábavalóság, arról meg fognak győződni azok, kik olvasás közben őszinteséget és józan ítéletet tanúsítanak. Mindenesetre bizodalommal vagyok, hogy elértem azt, miszerint munkám minden jó embernek, ha nem is kielégítő, legalább kedves, mert hasznosnak fogják tartani. Hogy pedig latinul írtam, ha ezen eljárásomat némelyek helytelennek tartják is, szerintem mégis sok olyan körülmény szól emellett, melyeket most nem szükséges mind felsorolni, ezért csupán azokat fogom kiválasztani, amelyek a gáncsoskodás elkerülésére elégségesnek látszanak. Elsősorban is a keresztyén-ség mai zavaros és züllött állapotában hasznosnak tartom, ha vannak olyan nyilvános bizonyságok, melyek által azok az egyházak, amelyek, bár egyébként egymástól nagy távolságban, a Krisztusban megegyező tudományt vallanak, egymást kölcsönösen megismerhetik. Mert eltekintve attól, hogy ez a kölcsönös megerősítés szempontjából nem kevésbé hasznos, mit lehet inkább kívánni, mint azt, hogy egymásnak kölcsönösen minden jót kívánva egyik a másikat kegyes óhajtással ajánlja az Úrnak? Hajdan e célból a püspökök, mikor még mindenek között állt és virult a hitbeli egység, zsinati leveleket szoktak a tengeren túlra küldeni, hogy azokkal, mintegy bélyegekkal, szentesítsék az egyházak között fennálló szent közösséget. Mennyivel inkább szükség van most a keresztyén világnak ebben a borzasztó pusztulásában arra, hogy az a néhány egyház, amely Istent helyesen imádja s amely annyira szét van szórva és mindenünnen körül van véve az Antikrisztus gonosz zsinagógáival, a szent összeköttetésnek ezt a jelképét adja és vegye kölcsönösen, s hogy ezáltal arra a testvéri ölelésre indíttassék, amelyről szólottam.

S ha ez manapság annyira szükséges, mint vélekedjünk a jövődőről? Efelől én annyira aggódom, hogy alig merek rá gondolni. Mert hogyha Isten az égből csodálatosan segítségünkre nem jön, én úgy sejttem, hogy rettenetes nyomorúság szakad a világra. És vajha ne éreznék hamarosan a fiaink, hogy ez igaz jóslat volt, nem pedig holmi hozzávetés. Annál jobban rajta kell

tehát lennünk, hogy az egyháznak bárminő maradványait, amelyek halálunk után fennmaradnak vagy éppen felmerülnek, írásaikkal összegyűjtsük. Azt bizonyára másnemű iratok is mutatni fogják, hogy mi volt a mi nézetünk a vallás dolgában, de azt, hogy egyházaink között miféle tanbeli megegyezés állott fenn, világosabb okmányból nem lehet majd észlelni, mint a katekhizmusokból. Mert ezekből nemcsak az fog kitűnni, hogy mit tanított egyszer az egyik vagy a másik ember, hanem az is, hogy micsoda elemi oktatásban részesült nálunk gyermekkorától fogva a tudós és tudatlan egyaránt, hogy ezt az összes hívek mintegy a keresztyéni közösség ünnepélyes szimbólumának tartásák. És bizonyára ez volt a fő okom arra, hogy ezt a kátét kiadjam.

Mindamellettem nem keveset nyomott előttem a latban az a másik ok sem, amit igen sok embertől hallottam, hogy azért óhajtanák e kátét, mivel remélik, hogy érdemes lesz ezt olvasni. Helyes-e vagy helytelen a vélekedésük, azt nem rám tartozik eldönteni, de mégis méltányos dolog volt kívánságukat teljesíteni. Sőt majdnem kényszer alatt állottam, úgy, hogy büntetlenül nem mellőzhettem volna óhajukat. Mivel ugyanis hét évvel ezelőtt közrebocsátottam a vallás rövid összefoglalását Katekhizmus név alatt, félttem attól, hogy ha e mű közrebocsátásával eléje nem vágok, amazt ismét kinyomatják; ezt pedig nem akartam. Ha tehát a közjó érdekében akartam eljárni, gondoskodnom kellett arról, hogy ez terjedjen el, amelyet én jobbnak tartok...

Titeket pedig, kedves atyámfiak az Úrban, hogy ezt a művet nektek ajánljam, azért választottalak ki, mivel a társaságotokból némelyek azonkívül, hogy tudomásomra hozták, hogy ti engem szerettek és közületek többen élvezetet találnak műveimben, kifejezetten azt is kérték tőlem levélben, hogy vállaljam ezt a munkát az ő kedvükért magamra. Egyébként az az egy ok is elégséges volt rám nézve, hogy kegyes és komoly férfiak előadásából már régen olyan dolgokat tudtam meg rólatok, amelyek lelketem teljesen lekötözték irányotokban. Most pedig – bár hiszem, hogy ezt önként is megcselekszitek – mégis kérlek tite-

kimerítően megmagyarázzuk, ebben a te felosztásban mi az első főpont?

Gy. Hogy minden bizakodásunkat Istenbe helyezzük.

L. Ez pedig hogyan történik?

Gy. Úgy, hogy ha őt mindenhatónak és tökéletesen jónak ismerjük meg.

L. Elég-e ez?

Gy. Semmiképpen sem.

L. Miért?

Gy. Mivel méltatlanok vagyunk arra, hogy hatalmát a mi felsegélésünkben tegye nyilvánvalóvá és hogy a mi üdvözítésünkben mutassa meg, hogy milyen jó ő.

L. Mire van tehát ezenkívül szükségünk?

Gy. Arra, hogy közülünk mindenki állapítsa meg lelkében, hogy őt az Isten szereti s hogy neki mind atyja, mind pedig az üdvösség szerzője akar lenni.

L. S miből bizonyosodhatunk meg efelől?

Gy. Az ő igéjéből, ahol irántunk a Krisztusban való irgalmaságát előadja és bizonyosgot tesz irántunk való szeretetéről.

L. Az Istenbe vetendő bizodalunk alapja és kezdete tehát az, hogy mi őt a Krisztusban megismerjük.

Gy. Minden bizonyal.

L. Most már szeretném tőled röviden hallani, hogy ennek az ismeretnek vajon mi az összege?

Gy. Ez abban a hitvallásban, vagy inkább hitvallási formulában foglaltatik, amelyet minden keresztyén közösen vall. Közönségesen apostoli hitformának nevezzük azt, mivel az egyház keletkezésétől fogva minden kegyes lélek elfogadta és mert vagy az apostolok szájából származik, vagy azoknak irataiból van hűségesen összeállítva.

L. Mondd el!

Gy. Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében és a Jézus Krisztusban, az ő egyszülött Fiában, mi Urunkban, ki fogantaték a Szentlélektől, születék Szűz Máriától, szenvedé Pontius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették, szálla alá poklokra, harmadnapon a

halálból feltámadta, felméne a mennyekbe, ül a mindenható Atya Istennek jobbjára felől; onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek a Szentlélekben, a szent, egyetemes egyházban, a szentek egyességében, bűneinknek bocsánatában, a testnek feltámadásában és az örök életben. Ámen.

L. Hogy az egyes dolgokat külön-külön is jól megértsük, hány részre osztjuk fel ezt a hitvallást?

Gy. Négy főrésze.

L. Sorold el nekem e főrészeket!

Gy. Az első rész az Atya Istenre vonatkozik; a második a Jézus Krisztusról szól, s e rész az emberi nem megváltásának teljes egészét is magában foglalja; a harmadik rész a Szentlélekről szól; a negyedik az egyházzal és Istennek az egyház iránt mutatott jótéteményeiről.

L. Ha az Isten csupán egy, miért említesz nekem itt hármat: az Atyát, Fiút és a Szentlelket?

Gy. Mert Istennek egy lényegében az Atyát, mint kezdetet és eredetet és minden dolgoknak első okát kell szemlélnünk; azután a Fiút, ki az Istennek örök bölcsessége; végtére a Szentlelket, mint Istennek a mindenségre kiárasztott erejét, amely mégis folytonosan őbenne székel.

L. Ezzel tehát azt jelzed, hogy nincs semmi képtelenség abban, ha az egy istenségben ezt a három megkülönböztetett személyt állapítjuk meg s hogy ezzel az Isten még nincs részekre osztva?

Gy. Igen.

L. Mondd el most már az első részt!

Gy. Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében.

L. Miért nevezed őt Atyának?

Gy. Elsősorban a Krisztusra való tekintetből, aki egyrésztől az ő bölcsessége, akit minden időknél előtte ő szült, másrészt aki elküldetvén erre a világra, Isten fiának jelentetett ki. Ebből mindamelllett azt következtetjük, hogy Isten, mivel a Jézus Krisztusnak atyja, atyánk nekünk is.

L. Mily értelemben tulajdonítod neki a mindenható nevet?

Gy. Nem úgy, mintha hatalma olyan volna, amelyet ő nem gyakorol, hanem hogy minden az ő hatalmában és kezében van; gondviselésével kormányozza a világot; mindent az ő jótetszése szerint rendel és minden teremtménnyel úgy rendelkezik, amint jónak látja.

L. Ennélfogva nem valami tétlen hatalmat gondolsz ki az Isten számára, hanem e hatalmat olyannak tartod, hogy keze mindig a munkálkodáson van; úgy, hogy semmi sem történik, ha csak nem őáltala és az ő határozatából?

Gy. Igen.

L. Miért teszed hozzá, hogy ő a menny és föld teremtője?

Gy. Mivel munkái által jelentette ki magát nekünk, azokban is kell nekünk őt keresnünk. Mert az ő lényegének felfogására nem képes a mi értelmünk. Ennélfogva maga a világ olyan, mint egy tükör, melyben őt oly mértékben szemlélhetjük, amily mértékben hasznunkra válik őt megismernünk.

L. Az égen és földön vajon nem érted-e mindazokat a teremtményeket, amelyek ezeken kívül léteznek?

Gy. De igen. Ámde e két névben össze vannak foglalva minden dolgok, mivelhogy minden dolog vagy égi vagy földi.

L. De miért mondod az Istent pusztán teremtőnek, mikor a teremtményeket megőrizni és állapotukban megtartani sokkal kiválóbb dolog, mint egyszer megteremteni?

Gy. Ez a kifejezés nem annyit jelent, hogy Isten az ő munkáit akképpen teremtette, hogy azután minden gondjukat elvetette magától. Sőt inkább úgy kell gondolnunk, hogy a világot, amint egyszer ő teremtette meg, úgy most ő tartja fenn, s hogy a föld és minden más dolgok csak úgy maradnak meg, ha az ő ereje és mintegy a keze tartja fenn őket. Ezenkívül mivel így mindent a hatalmában tart, ebből is bebizonyul, hogy ő a legfőbb kormányzója és ura minden dolgoknak. Ennélfogva azon, hogy ő a mennynek és földnek teremtője, azt kell értenünk, hogy egyedül ő az, aki bölcsességével, jóságával, hatalmával a természet egész menetét és rendjét igazgatja, aki az esőnek és egyúttal a szárazságnak, a jégesőknek és más viharoknak éppúgy, mint a tiszta időnek szerzője, aki az ő jóságával megtermékenyíti a földet és

kezét visszavonva azt ismét terméketlenné teszi, akitől származik úgy az egészség, mint a betegségek, és végtére akinek hatalma alatt áll minden s intésének engedelmeskedik.

L. Hát az istentelenekről és az ördögökről mint vélekedünk? Vajon mondhatjuk-e, hogy ezek is alá vannak vetve az Istennek?

Gy. Ámbár Isten ezeket nem kormányozza a lelkével, mindamelllett hatalmával, mintegy zabolával úgy féken tartja őket, hogy még csak meg sem mozdulhatnak, legfeljebb csak amenynyire ő megengedi. Sőt akaratának szolgáivá is teszi őket úgy, hogy akaratlanul és szándékuk ellenére is kénytelenek azt hajtani végre, amit az Isten jónak lát.

L. Minő haszon származik reád ennek a dolognak ismeretéből?

Gy. Igen sok. Nagyon rosszul menne ugyanis a dolgunk, ha az ördögöknek és az istentelen embereknek Isten akarata ellenére akármi is szabad volna; sőt soha nyugodt lélekkel nem lehetnénk, arra gondolva, hogy azok kényének-kedvének ki vagyunk téve. Viszont csak akkor nyugodhatunk meg biztosan, ha tudjuk, hogy Isten akarata féken tartja és mintegy várban őrzi őket, hogy az ő engedelme nélkül semmit se cselekedhessenek, kivált mint-hogy maga az Isten fogadást tett, hogy védőnk és üdvösségünknek fejedelme leszen.

L. Térjünk át a második részre!

Gy. A második rész így hangzik: Hiszek a Jézus Krisztusban, Istennek egyszülött Fiában, mi Urunkban.

L. Mi ennek a lényege?

Gy. Az, hogy Isten Fia a mi megtartónk, s egyúttal kifejti azt a módot is, hogy hogyan váltott meg minket a haláltól és mint szerezte meg számunkra az életet.

L. Mit jelent a Jézus név, amellyel őt nevezed?

Gy. Azt, amit a görögöknél a „σωτήρ” szó jelent. A latin nyelvben nincs megfelelő szó, amely ennek jelentését jól kifejezné. Ennélfogva általánosan a *szabadító* (salvator) nevet fogadták el. Azután az Isten Fiának ezt a nevet az angyal adta magának az Istennek parancsából.

L. Nagyobb dolog ez, mintha az emberek adták volna rá?

Gy. Mindenképpen. Mivel ugyanis az Isten azt akarta, hogy őt így nevezzék, bizonyára teljességgel ilyennek is kell lennie.

L. Mint jelent azután a Krisztus név?

Gy. Ez a jelző még jobban kifejezi az ő tisztét, mert azt jelzi, hogy az Atya kente fel őt királlyá, főpappá és prófétává.

L. Miből tudod ezt?

Gy. Abból, hogy a Szentírás a felkenést e három tisztnél alkalmazza. Azután e három dolgot, amelyet említettünk, gyakorta tulajdonítja a Krisztusnak.

L. Ámde minemű olajjal kenetett fel Krisztus?

Gy. Nem látható olajjal, aminőt a régi királyok, főpapok és próféták felkenésekor használtak, hanem valami kiválóbbal, azaz a Szenléleknek kegyelmével, amely ama külső felkenés belső tartalma, valósága.

L. S minő az ő királysága, amelyet említasz?

Gy. Lelki: azaz Isten igéjén és Lelkén alapszik, amely dolgok az igazságot és az életet hozzák magukkal.

L. Minő a papsága?

Gy. Hivatása és előjoga Krisztusnak, hogy az Isten színe előtt megjelenjék a kegyelem elnyerése végett és hogy oly áldozat bemutatásával, mely az Isten előtt kedves, annak haragját kien-gesztelje.

L. Mily értelemben mondod Krisztust prófétának?

Gy. Mivel mikor a világba alászállott, azt vallotta, hogy ő az Atya követe és hírnöke az embereknél és pedig azért, hogy az Atya akaratát teljességgel megmagyarázván, véget vessen minden kijelentésnek és próféciónak (Ézs 61,1; Zsid 1,2).

L. De hát van-e ebből valami hasznod?

Gy. Sőt, mindezek a dolgok nem irányulnak másra, mint csakis a mi javunkra. Mert Krisztust ezekkel azért ajándékozta meg az Atya, hogy azokat velünk közölje s ekként mi mindnyá-jan merítsünk az ő teljességéből.

L. Magyarázd meg ezt nekem egy kissé bővebben!

Gy. Krisztus megteljesedett Szentlélekkel és el volt halmozva Isten minden áldásával, hogy azokat nekünk kiossa, kinek-kinek ti. ama mérték szerint, amelyet az Atya hozzánk illőnek

ismert meg. Ennélfogva belőle, mint egyetlen forrásból, merítjük mindazt, ami lelki javunk csak van.

L. Mit használ nekünk királysága?

Gy. Hogy ti. az ő jótéteménye folytán a kegyes és szent élet céljából megmentetve a lelkiismereti szabadságra és lelki gaz-dagságával ellátva, tehetséggel is felfegyvereztetünk, amelynek elegendőnek kell lennie arra, hogy meggyőzzük lelkünknek ál-landó ellenségeit: a bűnt, a testet, a Sátánt és a világot.

L. S miért hasznos a papsága?

Gy. Először, mivel ennél fogva a mi közbenjárónk, hogy min-ket az Atyával megbékéltessen, azután, mivel általa nyílt meg előttünk az út az Atyához, hogy annak tekintete elé bizalommal járulhassunk és neki magunkat és minden dolgainkat áldozatul felajánlhassuk. És ekként minket némiképpen munkatársaivá tesz a főpapságban.

L. Hátra van a prófécia.

Gy. Mivel az Isten Fiára a tanítómesterség tiszte bízott az övéivel szemben: a cél az, hogy ezeket az Atyának igaz ismere-tével megvilágosítsa, az igazságban felnevelje és az Isten házá-nak tanítványaivá tegye őket.

L. Mindaz tehát, amit mondottál, arra irányul, hogy Krisztus neve három tisztet foglal magában, amelyeket a Fiúra bízott az Atya, hogy azoknak erejét és gyümölcsét övéire kiáraszsa.

Gy. Úgy van.

L. Miért mondod Isten egyszülött Fiának, holott Isten minket mindannyiónkat is erre az elnevezésre méltóztat?

Gy. Hogy Isten fiai vagyunk, e tulajdonság nem természetből fogva a mienk, hanem csak fiúvá fogadás és kegyelem által, mivel Isten minket azoknak akar tekinteni. De az Úr Jézus, aki az Atya állagából született és az Atyával egyazon lényegű, teljes joggal neveztetik Isten egyszülött Fiának, mivel egyedül ő az természetből fogva.

L. Úgy érted tehát ezt, hogy e tisztesség öneki sajátja s a természet jogánál fogva illeti meg őt, velünk pedig ingyen va-ló jótétemény által közöltetik, amennyiben az ő tagjai va-gyunk.

Gy. Egészen így értem. S erre a közöltetésre való tekintettel nevezeték egyebüktől elsősülöttnek a sok testvér között.

L. Hogy érted azt, hogy ő a mi Urunk?

Gy. Úgy, hogy az Atya őt arra rendelte, hogy minket uralma alatt tartson, az Isten országát igazgassa az égen és a földön és fejévé legyen az embereknek és az angyaloknak.

L. Mit jelent az, ami ezután következik?

Gy. Az a módot mutatja, hogy miképpen kenetett fel a Fiú az Atya által arra, hogy szabadítónkká legyen. Nevezetesen, hogy magára vévén testünket, véghez vitte mindazokat a dolgokat, melyek a mi üdvösségünkre szükségesek voltak: amint itt felsoroltatnak.

L. Mit fejezel ki azzal a két mondattal, hogy fogantatott Szentlélektől és született Szűz Máriától?

Gy. Azt, hogy a Szűz méhében formáltatott annak állagából, hogy Dávid igazi magva legyen, amint a próféták jóvendöléseiben ez előre megmondott; mindamellet ez a Szentléleknek csodálatos és titkos ereje által történt férfival való közösülés nélkül.

L. Szükséges volt-e tehát, hogy testünket felöltse?

Gy. A legnagyobb mértékben. Mivel azt az engedetlenséget, amelyet az ember az Istennel szemben elkövetett, az emberi természetben is ki kellett engesztelni. S másként nem is lehetett közbenjáró, hogy a megengesztelődést az Isten és az ember között végrehajtsa.

L. Azt mondod tehát, hogy Krisztusnak szükség volt emberre lennie, hogy, mintegy a mi személyünkben, üdvözítésünk feladatát betöltse.

Gy. Így gondolkozom. Mert mindazt, ami számunkra önmagunknál hiányzik, tőle kell kölcsön vennünk s ez másképpen nem is történhetik.

L. De hát mégis miért a Szentlélek által ment ez végbe és nem a nemzésnek közönséges és szokásos formájában?

Gy. Mivel az emberi mag teljességgel megromlott, szükséges volt, hogy az Isten Fiának nemzésénél a Szentlélek munkája

működjék közre, hogy e dögvész őt is meg ne fertőzze, hanem tökéletes tisztasággal legyen megáldva.

L. Ebből tehát megtanuljuk, hogy az, aki másokat megszentel, minden szennyfolttól mentes, s hogy így fejezzem ki magamat, anyja méhétől meg volt áldva eredeti tisztasággal, hogy egészen az Istennek legyen szentelve és ne legyen megfertőztetve az emberi nem semminő nyavalyája által.

Gy. Így értem.

L. Mi módon a mi Urunk?

Gy. Az Atyától rendeltetett, hogy minket kormányozzon és az Isten országát és uralkodását úgy az égen, mint a földön elnyerve, az angyaloknak és kegyeseknek fejéül elismertessék.

L. Születésétől miért ugorsz át azonnal a halálára, mellőzve egész életének történetét?

Gy. Mivel itt csupán azokról a dolgokról van szó, amelyek megváltásunknak annyira sajátos vonásai, hogy annak a lényegét valami módon magukban foglalják.

L. Miért nem mondd egy szóval egyszerűen, hogy meghalt, s miért említed a helytartó nevét is, aki alatt szenvedett?

Gy. Ez nemcsak a történelmi hűség okáért történik, hanem, hogy megtudjuk, hogy halála elítéléssel volt összekötve.

L. Magyarázd meg ezt világosabban!

Gy. Meghalt, hogy megérdemelt büntetésünket elszenvedje és hogy ekként attól minket megváltson. Mivel pedig mi, mint bűnösök, mindnyájan ki vagyunk téve Isten ítéletének, hogy a mi szerepünket betöltse, azt akarta, hogy földi bíró színe elé állíttassék és annak szájából ítéltessék el, hogy viszont mi az Isten mennyei ítélőszéke előtt felmentessünk.

L. De hiszen Pilátus kijelenti, hogy ártatlan s ennél fogva nem ítéli el bűnös gyanánt.

Gy. Mind a két dologra figyelemmel kell lennünk. Mert a bíró azért tesz tanúságot ártatlansága mellett, hogy bebizonyítsa, miképpen ő nem a saját gonoszsága miatt bűnhődik, hanem a mienk miatt. Mindamellet azonban ugyanazon bíró ítéletével ítéltetik el ünnepélyes módon, hogy nyilvánvaló legyen, hogy azt az ítéletet, amelyet mi érdemeltünk meg, mintegy kezesünk gya-

nánt, azért vállalta magára, hogy minket a vád alól megszabadítson.

L. Jól mondad. Mert ha bűnös lett volna, nem lett volna alkalmas kezes arra, hogy más bűnének a büntetését fizesse meg. Hogy mégis az ő elítéltetése a mi szabadulásunkat eredményezze, szükséges volt, hogy őt a gonosztevők közé számítsák.

Gy. Így értem.

L. Hogy keresztre feszítettett, vajon ennek több jelentősége van-e, mint hogyha valami más halálnemmel büntették volna?

Gy. Feltétlenül, amint erre Pál is figyelmeztet bennünket, mikor azt írja, hogy azért feszítettett a keresztre, hogy hordozza a mi kárhoytatásunkat s ezáltal mi attól megszabaduljunk. Mert ez a halálnem átokkal volt sújtva (5Móz 21,23).

L. Hogyan? Hát nem szolgál az Isten Fiának kisebbségére, mikor azt mondjuk, hogy átok alá volt vetve, Isten színe előtt is?

Gy. A legkevésbé sem. Mivelhoy mikor azt magára vette, meg is semmisítette. S azért eközben sem szűnt meg áldott lenni, hoy minket az ő áldásával eláraszson.

L. Folytasd!

Gy. Mivel pedig a halál az emberre a bűn miatt kiszabott büntetés volt, azt az Isten Fia elszenvedte és elszenvedvén legyőzte. És hoy annál jobban kitűnjék, hoy ő valóságos halállal szenvedett ki, azt akarta, hoy testét sírba tegyék, mint a többi emberekét.

L. Ámde úgy látszik, hoy ebből a győzelemből semmi haszon sem háramlik ránk, ha mi ennek dacára is meghalunk.

Gy. Ez nem jelent semmit, mert most a halál a hívekre nézve semmi egyéb, mint átmenetel a jobb életre.

L. Ebből az következik, hoy többé a haláltól nem kell úgy rettegnünk, mintha az valami borzasztó dolog volna, hanem félelem nélkül való lélekkel kell követnünk vezérünket, a Krisztust, aki valamint maga nem veszett el a halálban, úgy minket sem enged elveszni.

Gy. Így kell cselekednünk.

L. Ami az ő poklokra való leszállásáról menten az előbbiekhez van csatolva, mi értelme van annak?

Gy. Az, hoy ő nemcsak a közönséges halált szenvedte el, mely a léleknek a testtől való elválása, hanem a halálnak szenvedéseit is, amint Péter mondja. Ezalatt pedig azokat a borzasztó szorongattatásokat értem, amelyekkel az ő lelke le volt kötözve (ApCsel 2,24).

L. Mondd el e dolog okát és módját!

Gy. Mivel, hoy a bűnösökért eleget tegyen, Istennek ítélőszéke elé állott, szükség volt, hoy lelkiismeretét az a félelem szorongassa, mintha Isten őt magára hagyta volna, sőt mintha az Isten ellenséges indulattal viseltetnék iránta. E szorongattatások közt volt, mikor felkiáltott az Atyához: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?” (Mt 27,46; Mk 15,34).

L. Tehát haragudott órea az Atya?

Gy. Semmi esetre sem. Hanem ezt a szigorúságot azért gyakorolta vele szemben, hoy beteljesedjék az, amit Ézsaiás eleve megmondott: „Megveretett Isten keze által bűneinkért, megsebesítettett álnokságainkért” (Ézs 53,4; 1Pt 2,24).

L. Ámde mikor ő Isten volt, hoyan ragadhatta meg olynemű félelem, mintha az Isten elhagyta volna?

Gy. Ezt úgy kell értenünk, hoy az emberi természet indulatához képest ragadtatott a szorongattatásnak erre a fokára. S hoy ez történhessék, közben egy kis időre istensége elszunynyadt, azaz erejét nem fejtette ki.

L. Mindamellet másrészt hoyan történhetett az, hoy Krisztus, aki a világnak üdvössége, ez ítélet alá vettetett?

Gy. Nem úgy vette azt magára, hoy az alatt meg is maradjon. Mert azok a félelmek, amelyekről szóltam, akként ragadták meg, hoy le nem győzhették, hanem inkább harcolva a pokol hatalmával, ezt legyőzte és megtörte.

L. Ebből megértjük, hoy minő különbség van ama lelkiismereti gyötrődés közt, amelyet ő szenvedett el és aközött, amellyel sújtatnak a bűnösök, akiket a haragos Istennek keze üldöz. Mert ami abban ideiglenes volt, az ebben állandó; és ami órá nézve csak mintegy fullánk volt az ő szúrására, az ezekre nézve halált hozó kard a szívüknek – hoy úgy mondjam – a megsebesítésére.

Gy. Úgy van. Mert az Isten Fia még enemű szorongattatások által gyötörtetve sem szűnt meg remélni az Atyában. Ellenben a bűnösök az Isten ítélete által kárhoztatva kétségbeesésbe rohannak, zúgolódnak őellene és egészen a nyílt istenkáromlásig vemednek.

L. Vajon ebből következtethetünk-e arra nézve, hogy Krisztus halálából minő hasznot vesznek a hívek?

Gy. Következtethetünk. Éspedig elsősorban azt látjuk, hogy ez oly áldozat, amellyel a mi bűneinket engesztelte ki az Isten előtt és ekként az ő haragját lecsillapítván, minket ővele a kegyelembe visszavezérelt. Másodszor látjuk, hogy az ő vére oly fürdő, amelynek lelkeinket minden szennytől meg kell tisztítania. Végül látjuk, hogy bűneinknek emlékezete eltöröltetett, hogy soha Isten színe elé ne kerüljenek: és ilyeténképpen megsemmisült az a kézirat, amelynél fogva vádlottakul tartattunk.

L. Ezenkívül más hasznot nem hoz az reánk?

Gy. Sőt, igen is. Mert az ő jótéteménye által, ha ugyan a Krisztusnak valóságos tagjai vagyunk, a mi ó emberünk kereszt-re feszítettik: megöletik a bűnnek teste, hogy a testnek gonosz gerjedelmei tovább is ne uralkodjanak bennünk.

L. Folytasd tovább!

Gy. Következik, hogy harmadnapon feltámadott a halálból s ezzel magát győztesnek mutatta a bűn és a halál felett. Mert az ő feltámadásával a halált elnyelte, az ördög kötelékeit szétépte és annak egész hatalmát semmivé tette.

L. Hányszoros haszon áramlott reánk ebből a feltámadásból?

Gy. Háromszoros. Mert az igazság ezáltal szerzetett meg számunkra, ez a mi jövőendő halhatatlanságunknak bizonyos záloga, s már most is ennek az ereje gerjeszt fel bennünket az új életre, hogy szentül és tisztán élve az Isten akaratának engedelmeskedjünk.

L. Folytassuk a többieket!

Gy. Felméne a mennyekbe.

L. De vajon úgy ment-e fel, hogy többé nincs a földön?

Gy. Úgy. Miután ugyanis elvégezte mindazt, amit az Atya

rábízott s ami csak a mi üdvösségünkre szükséges volt, semmi szükség nem volt arra, hogy tovább is a földön tartózkodják.

L. Ebből a mennybemenetelből micsoda jó származik ránk?

Gy. Kettős jó. Először az, hogy Krisztus, ki amint érettünk szállott a földre, úgy a mi nevünkben ment a mennybe, az oda való menetelt előttünk is feltárta, hogy most már nyitva legyen előttünk az az ajtó, mely azelőtt a bűn miatt zárva volt. Azután az, hogy az Isten színe előtt értünk közbenjáró és védelmező gyanánt jelenik meg.

L. Ámde, mikor Krisztus visszament a mennybe, vajon úgy távozott-e tőlünk, hogy most már teljességgel megszűnt velünk lenni?

Gy. Éppen nem. Mert ellenkezőleg azt ígérte, hogy velünk lesz egészen a világ végéig.

L. Azt pedig, hogy velünk lakozik, nem a testi jelenlétééről kell-e értenünk?

Gy. Nem. Mert más a mivolta a testnek, mely az égbe vitetett s megint más az erőé, mely mindenüvé kiárad.

L. Mily értelemben mondod, hogy ő az Atya jobbjá felől ül?

Gy. Ezek a szavak azt jelentik, hogy az Atya az ég és föld felett való uralkodást rábízta, hogy mindeneket ő kormányozzon.

L. Mit jelent hát szerinted a jobb és mit ez az ülés?

Gy. Ez a hasonlat a fejedelmekről van véve, kik jobbjuk felől azoknak szoktak helyet adni, kikre a maguk tisztét bízzák.

L. Nem értesz tehát ezalatt mást, mint azt, amit Pál tanít, nevezetesen, hogy Krisztus az egyház fejévé tétetett és minden fejedelemségek fölé emeltetett és nyert oly nevet, amely minden név felett való (Fil, 2,9).

Gy. Úgy van, amint mondod.

L. Térjünk át a többiekre!

Gy. Onnan eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. E szavak értelme az, hogy nyilván az égből fog eljönni a föld megítélésére, mivel látták őt oda felszállani.

L. Mivel az ítélet napja nem lesz a világ vége előtt, hogyan

mondhatod, hogy némelyek még élnek majd akkor, holott úgy van elrendelve, hogy egyszer mindenkinek meg kell halnia?

Gy. Ezt a kérdést megoldja Pál, mikor azt tanítja, hogy azok, akik akkor még életben lesznek, hirtelen való változással megújodnak, hogy eltöröltetvén testük romlása, felöltözzék a romolhatatlanságot (1Kor 15,52; 1Thessz 4,17).

L. Te tehát úgy érted ezt, hogy ez a változás, mivel az első természetnek romlása, a másik újnak pedig kezdete, rájuk nézve mintegy halál léssen?

Gy. Így gondolom.

L. Vajon nyer-e a mi lelkiismeretünk valami örömet abból, hogy Krisztus egyszer a világ megítélő bírója lesz?

Gy. Nyer és pedig kiváló örömet. Meg vagyunk ugyanis győzödvé arról, hogy csakis a mi üdvösségünkre jön el.

L. Nem kell tehát ettől az ítélettől úgy borzadnunk, hogy az rettenéssel hasson át bennünket?

Gy. A legkevésbé sem. Mivel csak annak a bírónak ítélőszéke elé állunk, aki nekünk védőnk is és aki minket hűségébe és oltalmába fogadott.

L. Térjünk most már át a harmadik részre!

Gy. Ez a rész a Szentlélekben való hitről szól.

L. Mit használ ez nekünk?

Gy. Ez azt célozza, hogy megtudjuk, miszerint Isten, amint minket Fia által megváltott és megtartott, úgy a Lélek által ennek a megváltásnak és üdvösségnek birtokosaivá is tesz.

L. Hogyan?

Gy. Amiképpen mi a Krisztus vérében tisztulunk meg, azonképpen lelkiismeretünknek is meg kell e vérrel hintetnie, hogy megtisztuljon.

L. E kijelentés még világosabb magyarázatra szorul.

Gy. Úgy értem ezt, hogy a Szentlélek, mikor szívünkben lakozik, azt műveli, hogy Krisztus erejét érezzük. Mert, hogy Krisztus jótéteményeit elménkkel megfogjuk, ez a Szentlélek megvilágosítása által történik. Az ő meggyőzése eszközli, hogy szívünkben e jótétemények megpecsételtetnek. Végül egyedül ő ad ezeknek bennünk helyet. Újjászülni bennünket s azt eszközli,

hogy új teremtményekké leszünk. Ennélfogva bárminő ajándékot ajánlanak is fel nekünk a Krisztusban, azokat a Lélek ereje által fogadjuk el.

L. Menjünk tovább!

Gy. Következik a negyedik rész, amelyben vallást teszünk arról, hogy hiszünk egy közönséges szent egyházat.

L. Mi az az egyház?

Gy. A híveknek testülete és társasága, kiket az Isten az örök életre eleve elrendelt.

L. Vajon szükséges-e ezt a főcíket is hinni?

Gy. Mindenesetre, ha csak Krisztus halálát haszontalanná s mindazt semmivé nem akarjuk tenni, amiről eddig tárgyaltunk. Mert minde dolgoknak eredménye az, hogy van egyház.

L. Úgy érted tehát, hogy eddig az üdvösség okáról beszéltünk és ennek az alapján mutattad ki, mikor megmagyaráztad, hogy Krisztus érdemei és közbenjárása által vétettünk fel szeretetbe az Isten által és hogy ezt a kegyelmet a Szentlélek ereje erősíti meg bennünk. Most pedig minde dolgoknak eredménye fejtetik ki, hogy magából a dologból a hit annál biztosabb legyen.

Gy. Úgy van.

L. Hát az egyházat miért nevezed szentnek?

Gy. Mivel tudniillik Isten mindazokat, akiket elválasztott, megigazítja és visszahelyezi a szentségbe és az ártatlan életbe, hogy visszatükröződjék bennük az ő dicsősége. S ez az, amit ki akar fejezni Pál, amikor arra figyelmeztet, hogy Krisztus az egyházat, amelyet megváltott, megszentelte, hogy dicsőséges és minden szennytől tiszta legyen (Ef 5,25).

L. Mit jelent a „közönséges” vagy „egyetemes” jelző?

Gy. Ebből azt tanuljuk meg, hogy amint az összes híveknek egy a feje, úgy szükséges, hogy mindnyájan egy testbe forrjanak össze, hogy az egész földre csak egy egyház terjedjen ki, ne pedig több.

L. Annak pedig, ami folytatólag a szenteknek egyességéről van mondva, mi az értelme?

Gy. Ez azért van mondva, hogy világosabban kifejezésre jusszon az az egység, amely az egyház tagjai közt fennáll. Egyúttal

azt jelzi, hogy bárminemű jótéteményt ajándékoz is az Isten az egyháznak, az mindenkinek közös javára irányul, mivel egymással mindenek közösségben állanak.

L. Ámde vajon az a szentség, melyet az egyháznak tulajdonítasz, már tökéletes-é?

Gy. Még nem. Mindaddig ti. amíg ebben a világban harcol. Mert mindig gyengeségekben szenved és sohasem fog a bűnök maradványaitól teljesen megtisztulni, míg Krisztussal, az ő fejével, akitől megszenteltetik, teljességgel össze nem forr.

L. De vajon lehetséges-é ezt az egyházat másképpen is megismerni, mint ha hittel hiszünk benne?

Gy. Van ugyan az Istennek látható egyháza is, amelyet előtünk biztos ismertetőjelekkel írt le, ámde itt tulajdonképpen azoknak gyülekezetéről van szó, kiket az ő titkos elválasztásával fogadott fel az üdvösségbe. Már pedig ez nem látható állandóan fogással, sem jelekből fel nem ismerhető.

L. Mi következik ezután?

Gy. Hiszem a bűnök bocsánatát.

L. Mit jelent szerinted a bűnbocsánat szó?

Gy. Azt, hogy Isten az ő ingyen való jószágával elnézi és elengedi a bűnöket a híveknek, hogy ítéletre ne hívassanak, vagy a büntetés rajtuk végre ne hajtassék.

L. Ebből az következik, hogy mi a saját elégtételünkkel semmi módon sem érdemeljük meg azt a bűnbocsánatot, melyet az Úrtól nyerünk.

Gy. Úgy van. Az egy Krisztus ugyanis, mikor a büntetést lefizette, teljesítette az elégtételt. Ami minket illet, mi semmi olyan elégtétellel nem rendelkezünk, melyet az Istennek vihetnénk, hanem tisztán az ő bőkezűségéből vesszük ezt az ingyenvaló jótéteményt.

L. Miért kapcsolod a bűnök bocsánatát az egyházhoz?

Gy. Mivel ezt senki el nem nyerheti, ha csak az nem, aki előbb egyesült az Istennek népével s a Krisztus testével való egységet mindvégig kitartóan műveli és ily módon bizonyosságát adja annak, hogy ő valóságos tagja az egyháznak.

L. Ebből azt következteted, hogy az egyházon kívül nincs más, csak kárhózat és végveszedelem?

Gy. Mindenesetre. Mert akik elszakadnak a Krisztus testétől és ennek egységét pártokra tépik, azok elől az üdvösség minden reménye el van vágva mindaddig, míg az ilynemű lázadásban maradnak.

L. Mondd el, ami még hátra van.

Gy. Hiszem a testnek feltámadását és az örök életet.

L. Ez a cikk miért van felvéve a hitvallásba?

Gy. Hogy figyelmeztetést nyerjünk afelől, hogy boldogságunk nem a földön lakozik. S ennek az ismeretnek kettős haszna van. Mert elsősorban azt tanuljuk meg belőle, hogy nekünk ebben a világban csak úgy kell lakoznunk, mind idegeneknek, hogy folyton a kiköltözésről gondolkodjunk, és ne engedjük, hogy szívünket rabul ejtsék a földi gondolatok. Azután, hogy bár még rejtve van előttünk és szemeink elől el van leplezve a Krisztusban velünk közölt kegyelem gyümölcse, ezért még ne csüggedjünk lelkünkben, hanem türelmesen tartsunk ki a kijelentésnek napjáig.

L. Mi lesz aztán ennek a feltámadásnak a sorrendje?

Gy. Akik már előbb meghaltak, visszanyerik testüket, ugyanazt ti., amelyet azelőtt hordoztak, de ez a test új minőséggel lesz megáldva, azaz nem lesz többé alávetve sem a halálnak, sem a romlásnak. Azokat pedig, akik még akkor életben lesznek, az Isten csodálatos módon gyors átváltozással támasztja fel.

L. Ámde vajon ez a feltámadás egyaránt közös lesz-é a kegyesekkel és az istentelennel?

Gy. Mindenkinek feltámadása egy lesz, de a feltétel különböző. Mert némelyek az üdvösségre és boldogságra támadnak fel, némelyek pedig a halálra és végnyomorúságra.

L. Miért említetik tehát itt csupán az örök élet s miért nincs semmi említés a pokolról?

Gy. Mivel itt csakis arról van szó, ami a kegyes elmék megvigasztalására szolgál. Ezért vannak csupán azok a jutalmak felsorolva, melyeket az Úr az ő szolgálóinak elkészített. Ezért

nincs megmondva, hogy minő sors vár az istentelenekre, akikről tudjuk, hogy idegenek az Isten országától.

L. S mivel ebből megnyertük az alapot, melyre a hitnek támaszkodnia kell, könnyű lesz tehát következtetést vonni arra nézve, hogy minő az igaz hit.

Gy. Úgy van. Ezt pedig akként lehet meghatározni, ha azt mondjuk, hogy a hit biztos és állandó ismerete az Isten irántunk való atyai jóindulatának, amint az evangélium által bizonyoságot is tesz afelől, hogy a Krisztus jótéteménye által nekünk atyánkká és szabadítónkká lesz.

L. S vajon ez a hit önmagunktól ered-e, vagy az Istentől vesszük azt?

Gy. A Szentírás arra tanít, hogy a hit Istennek kiváló ajándéka s a tapasztalat is ezt erősíti.

L. Minő tapasztalatról beszélsz nekem?

Gy. Nevezetesen a mi elménk durvább, semhogy befogadhatná az Istennek lelki bölcsességét, amely előttünk a hit által jelentik ki és szívünk hajlandóbb a bizalmatlanságra, vagy a magunkban és a teremtményekben való helytelen bizakodásra, semhogy Istenben önnön indításától megnyugodjék. Ámde a Szentlélek a maga megvilágosításával képessé tesz minket arra, hogy megértsük azokat a dolgokat, melyek egyébként a mi felfogásunkat jóval túlhaladják, s minket biztos meggyőződésre formál, mikor az üdvösségnek ígéreteit szívünkben elpecsételi.

L. Mi jó származik ránk nézve ebből a hitből, ha egyszer azt elnyertük?

Gy. Megigazít minket az Isten előtt és ezzel az igazsággal az örök élet részeseivé tesz bennünket.

L. Hogyan, hát nem jócselekedeteik által igazulnak meg az emberek, mikor arra törekszenek, hogy szentül és ártatlanul élve az Isten előtt kedvet találjanak?

Gy. Ha valaki ennyire tökéletesnek találtatnék, azt méltán lehetne igaznak tartani, ámde mivel mindnyájan bűnösök vagyunk és sokképpen vádlottak az Isten színe előtt, egyebünnen kell keresnünk azt a méltóságot, amely minket vele kiengesztel.

L. De hát vajon annyira utálatosak-é és annyira teljesen értéktelenek-é az emberek cselekedetei, hogy a kegyelmet az Isten színe előtt meg nem érdemelhetik?

Gy. Elsősorban mindazok a dolgok, amelyek tőlünk erednek, úgy, hogy sajátképpen a mieinknek mondhatók, bűnösök s ezért semmi másra nem képesek, mint csak arra, hogy az Isten előtt gyűlöletesek legyenek és őtöle visszavetessenek.

L. Azt mondod tehát, hogy mielőtt újjászületünk és az Isten lelke által újra alkottatunk, semmi másra képesek nem vagyunk, mint csak vétkezni, mint ahogy a rossz fa is csak rossz gyümölcsöket terem.

Gy. Teljességgel úgy van. Mert bárminő látszatuk legyen is az emberek szeme előtt cselekedeteinknek, ezek mégis rosszak, míg rossz a szív, amit az Isten főképpen néz.

L. Ebből azt állapítod meg, hogy mi semmiféle érdemeinkkel sem vagyunk képesek az Istent megelőzni, vagy okot adni az ő jótéteményére. Sőt még inkább, hogy bármit csinálunk, vagy bármilyen munkába kezdünk is, az az ő haragjának és kárhoztatásának van alávetve.

Gy. Így gondolom. Ennélfogva pusztán az ő irgalmasságából s a cselekedetekre való minden tekintet nélkül ingyen karol fel minket a Krisztusban és tart kedveseknek azáltal, hogy a Krisztus igazságát nekünk tulajdonítja, mintha az a mienk volna, bűneinket pedig nem rója fel nekünk.

L. Miért mondod tehát, hogy mi a hit által igazulunk meg?

Gy. Mivel mikor szívünk biztos bizakodásával karoljuk át az evangélium ígéreteit, ennek az – általam említett – igazságnak birtoklását valami módon elnyerjük.

L. Az akarod tehát mondani, hogy az igazságot, amint az evangélium által az Isten felajánlja, úgy mi hittel vesszük el.

Gy. Úgy van.

L. Ámde mivel minket az Isten egyszer magához ölelt, ettől kezdve vajon nem kedvesek-é előtte azok a cselekedetek, amelyek a Szentlélek vezetése alatt hajtunk végre?

Gy. Tetszenek ugyan neki, mindamelllett nem a saját méltosá-

guk érdeméért, hanem csak annyiban, amennyiben azokat nagylelkűen jóindulatára méltatja.

L. De ha ezek a Szentlélektől származnak, vajon nem érdemlik-e ki a jóindulatot?

Gy. Nem, mivel a mi testünknek gyengesége folytán mindig vegyül hozzájuk valami szenny s ez megrontja őket.

L. Honnan vagy miért tetszenek tehát az Istennek?

Gy. Egyedül a hit az, ami e cselekedeteknek kegyelmet szerez, mikor ti. arra a bizakodásra támaszkodunk szilárdan, hogy cselekedeteink nem fognak a legszigorúbb számítás alá esni, mivel Isten nem akarja őket az ő szigorúságának szabályához mérni, hanem miután azok bűnös volta elfedeztetett és undokságuk Krisztus tisztaságával eltakartatott, olyanoknak fogja őket tartani, mintha tökéletesek és hibától mentesek volnának.

L. De ebből azt következtethetjük-e, hogy a keresztyén ember, miután az Isten elhívta, cselekedetei által igazul meg, vagy cselekedeteinek érdeme által éri el azt, hogy szeresse őt az Isten, kinek a szeretete ránk nézve az örök élet?

Gy. Semmi esetre sem. Sőt inkább tartsuk meg azt, ami meg van írva, hogy egy halandó sem igazulhat meg az Isten előtt és azért könyörögjünk, hogy ne szálljon velünk ítéletre.

L. Mindamellet haszontalanoknak tartjuk-e a hívek jó cselekedeteit?

Gy. A legkevésbé sem. Isten ugyanis nem hiába ígér nekik jutalmat úgy e világban, mint a jövőben. Ámde ez a jutalom az Istennek ingyenvaló szeretetéből származik, mint forrásból, mivel ti. először fiaiként ölel minket magához, azután eltemetvén ama vétkeink emlékezetét, amelyek tőlünk származnak, jóindulatával halmoz el bennünket.

L. Ámde vajon a jó cselekedetektől úgy el lehet-e választani ezt az igazságot, hogy akiknél ez megvan, az jó cselekedetek nélkül szűkölködhet?

Gy. Ez nem lehetséges. Mert ha hittal fogadjuk el a Krisztust, akkor úgy fogadjuk el, amint ő magát nekünk felajánlja: már pedig ő nemcsak azt ígéri, hogy megszabadít a haláltól és megengesztel az Istennel, hanem ígéri egyúttal az ő Szentlelkének

kegyelmét is, amely minket újjá fog szülni az életnek újságára. E dolgokat össze kell kapcsolni, hogy Krisztust önmagával ellentétbe ne hozzuk.

L. Ebből az következik, hogy a hit az a gyökér, amelyből minden jó cselekedet származik: s távol áll tőle, hogy a jó cselekedetek iránt való buzgalomtól minket elvonjon?

Gy. Mindenesetre így van. És ezért az evangéliumnak egész tudományát e két szó foglalja magában: hit és bűnbánat.

L. Mi a bűnbánat?

Gy. Önnönmagunkkal való elégedetlenség és a bűn gyűlölése s az igazságnak az Isten félelméből származott szeretése, amely minket egész az önmegtágadásig és testünknek megökléséig vezet, hogy átadjuk magunkat az Isten lelke kormányzásának és életünk minden cselekedetét az isteni akarat iránt való engedmességre készítsük.

L. Ez volt a második rész abban a felosztásban, amelyet kezdetben megállapítottunk, mikor te megmutattad az Isten helyes tisztelésének módját.

Gy. Valóban és egyúttal azt is hozzátettük, hogy az Isten tisztelésének az az igaz és törvényes szabálya, hogy az ő akaratának engedemeskedjünk.

L. Miért?

Gy. Mivel öelötte végtére is az az isteni tisztelet helyes, amelyet ő a maga döntésével írt előnkbe, nem pedig az, amelyet nekünk koholni tetszett.

L. Hát életünk szabályául mit szabott elénk?

A törvényről

Gy. Törvényét.

L. Mit foglal e törvény magában?

Gy. A törvény két részből áll. Ezek közül az első négy parancsot tartalmaz, a második hatot. Ekként együtt véve az egész törvény tíz parancsolatból áll.

L. Ennek a felosztásnak ki a szerzője?